ויקרא

א. עס שטייט אין מדרש[1]: אמר רבי אסי מפני מה מתחילין לתנוקות בת״כ ואין מתחילין בבראשית אלא[2] שה־תנוקות טהורין והקרבנות טהורין יבואו טהורין ויתעסקו[3] בטהורין[4].

וואָס מיינט „והקרבנות טהורין״? אַ טייל מפרשים[5] זאָגן אַז דאָס מיינט אַז קרבנות דאַרפן געבראַכט ווערן בטהרה, ניט בטומאה; און לויט אַנדערע מפר־שים[6] — אַז דורך קרבנות ווערט מען טהור פון חטא.

ביידע פירושים זיינען אַבער לכאורה ניט גלאַטיק: פון לשון המדרש „והקר־בנות טהורין״ איז משמע אַז דאָ רעדט מען וועגן די קרבנות עצמם אַז זיי זיינען טהורין (און ניט וועגן די וואָס ברענגען זיי)[7].

ומאידך, לערנען פשוטו כמשמעו, אַז „טהורין״ באַציט זיך אויף די קרבנות עצמם, איז אויך ניט גלאַטיק: מען גע־פינט ניט אַז תורה זאָל ביי קרבנות נוצן די הגדרה פון טהורים: מען געפינט אַז קרבנות דאַרפן זיין תמימים ומובחרים וכו׳[8], אָבער ניט דעם גדר פון „טהורין״.

ב. לכאורה וואָלט מען געקענט לערנען, אַז דער גדר פון „טהורין״ דאָ אין מדרש איז מתאים דערמיט וואָס חז״ל[9] זאָגן וועגן די קרבנות פון לפני מתן תורה, אַז „הכל כשרין ליקרב בהמה חי׳ ועוף זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין טהורין אבל לא טמאין״. דאָס הייסט, אַז דער גדר פון קרבנות פאַר מ״ת[10] איז — „טהורין״.

און די שייכות פון די קרבנות פאַר מ״ת לענינינו איז אין דעם, וואָס דאָ רעדט זיך וועגן תינוקות, קטנים, וואָס זיינען ניט מחוייב אין קרבנות[11], איז עס בדוגמא צו די קרבנות פון פאַר מ״ת (וועג ס׳איז נאָך ניט געווען קיין מצוה וחיוב אויף קרבנות).

---

1) ויק״ר פ״ז, ג בסופו. ועד״ז בפסיקתא דר״כ ופסיקתא רבתי פ׳ את קרבני לחמי. ילקו״ש צו בתחלתו (רמז תעט). הובא בכל בו סי׳ עד. ש״ך יו״ד סי׳ רמה סק״ח.

2) ביל״ש שם: יתחילו להן מבראשית אמר הקב״ה הואיל כו׳, ועד״ז הוא בפסיקתא דר״כ ורבתי שם. ויק״ר הוצאת מרגליות שם.

3) בתנחומא צו יד: למה הן מתחילין התינוקות של בית רבן ללמוד בספר ויקרא אלא מפני שכל הקרבנות כתובים בו ומפני שהם טהורים עד עכשיו ואינם יודעים מהו חטא ועון לפיכך אמר הקב״ה שיהו מתחילין בסדר הקרבנות יבואו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים.

4) ביל״ש: „בטהרות״.

5) פירוש מהרז״ו לויק״ר שם. עץ יוסף לתנחומא שם.

6) ראה כלי יקר ריש פרשתנו. עץ יוסף לויק״ר שם.

7) וגם לשון התנחומא „מעשה טהורין״ יש לפרש שהוא „מעשה (ב)טהורין״.

8) והיא מ״ע (רמב״ם ריש הל׳ איסורי מזבח. סהמ״צ מ״ע סא).

9) זבחים קטו, ב.

10) בגמ׳ שם „עד שלא הוקם המשכן״. אבל מזה שמסיים שם בגמ׳ „ונכרין בזמן הזה רשאין לעשות כן״, משמע שהוא מצד החילוק דבן נח וישראל שנתחדש במ״ת. וכ״מ מזה שלמדוהו בהמשך הגמ׳ שם (קטו, סע״ב ואילך) מהקרבנות דנח. וראה פרש״י שם קטז, א ד״ה לכל. ואולי י״ל דתלוי במחלוקת ר״י ור״ע שם (קטו, ב) אם רק כללות נאמרו בסיני או כללות ופרטות נאמרו בסיני, וכמו שמפרש בגמ׳ בעולה אם טעונה הפשט וניתוח. ואכ״מ.

11) ובכלל אינם יכולים להביא קרבן — ראה רמב״ם הל׳ שגגות פ״ט ה״ג בסופה ובכס״מ שם. מגדל עוז לרמב״ם הל׳ איסו״ב ספ״ג.

אבער דאס איז קשה: דער מדרש איז דא מסביר דעם טעם וואס „מתחילין לתנוקות בת״כ", וואס אנטהאלט די דינים פון קרבנות פון נאך מ״ת — איז ווי פאסט דא דער פארגלייך פון קטנים צו קרבנות שלפני מ״ת?

ג. אין תנחומא[12] ווערט געבראכט דער אויבנדערמאנטער מאמר, ובהמשך לזה שטייט: „לפיכך אני מעלה עליהם כאלו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות, והודיעך שאף על פי שחרב בית המקדש ואין קרבן נוהג אילולי התנוקות שקורין בסדר הקרבנות לא הי׳ העולם עומד".

איז תמוה: דער מדרש תנחומא אליין איז דערנאך ממשיך[13] „לפיכך אמר הקב״ה לישראל בני . . אם אתם עוסקים . . בפרשת קרבנות מעלה אני עליכם כאילו אתם מקריבים קרבן כו׳" — אז יעדערער וואס איז עוסק בפרשת קרבנות (ניט נאר תנוקות) איז „מעלה אני עליו" כאילו ער איז מקריב א קרבן (בפועל) — איז ווי שטימט דאס מיט דעם וואס דער מדרש זאגט (פריער), אז „אלולי התנוקות (דוקא) שקורין בסדר הקרבנות לא הי׳ העולם עומד"?

מוז מען זאגן, אז אינעם אויפטו פון „כאילו מקריבין קרבן" איז דא א מעלה ויתרון אינעם לימוד התנוקות בתו״כ לגבי דעם לימוד פון כל אדם, דוקא ביי זיי טוט זיך דאס אויף אין א שלימות׳־דיקן אופן, וואס פארזיכערט אז דער עולם עומד.

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהקדים הביאור אין דעם אויבנדער־מאנטן מחז״ל, אז פאר מ״ת האט מען געקענט מקריב זיין קרבנות פון אלע מינים טהורים, וואס דאס לערנט מען אפ פון נח׳ן בא וועמען עס שטייט[14] „מכל הבהמה הטהורה".

פרעגט אויף דעם די גמרא[15] „ומי הוו טמאין וטהורין בההיא שעתא"[16], און די גמרא איז מסביר אז דער ענין פון „טהורין" דעמולט איז געווען „מאותן שעתידין ליטהר" (ווי די גירסא אין גמרא[17] און ווי רש״י ברענגט בפירושו על התורה[18]).

דאס הייסט, אז אין די קרבנות פון נח (פאר מ״ת) איז געווען א דבר והיפוכו: די קרבנות וואס נח האט געבראכט זיינען ניט געווען אן ענין פון קיום מצוה[19] — ובפרט אז מ׳געפינט ניט אז נח זאל האבן מקיים געווען כל התורה כולה עד שלא ניתנה; ס׳איז געווען ע״ד ווי מען געפינט אין אלע צייטן (אויך פאר מ״ת) אז בני אדם און אדם עצמו[20] האבן געבראכט קרבנות לה׳ מצד זייער אייגענעם הרגש צוליב פארשידענע סיבות;

וויבאלד אבער אז נח האט געבראכט נאר „מאותן שעתידין ליטהר"[19], איז פון דעם גופא מוכח, אז דאס וואס ביי נח׳ן

12) שבהערה 3.

13) וראה גם במדרש לפנ״ז: „וכן אמר ר׳ שמואל בר אבא אמר הקב״ה לישראל כו׳". ועד״ז בויק״ר ופסיקתא שם לפנ״ז מובא תוכן הדרשות הנ״ל.

14) נח ח, כ.

15) שם קטז, א.

16) ופרש״י: הרי לא נתנה תורה.

17) בשטמ״ק שם אות ז. חדא״ג שם. ועוד. ובגמ׳ לפנינו: מאותן שלא נעבדה בהן עבירה.

18) נח ז, ב. וראה מפרשי רש״י וחדא״ג זבחים שם.

19) ולהעיר מרש״י שם ח, כ (מב״ר פכ״ו, א: פל״ד, ט): אמר לא צוה לי הקב״ה להכנים מאלו ז׳ ז׳ אלא כדי להקריב קרבן מהם. וצע״ק מויק״ר פרשתנו (ב, י): נח קיים מה שכתוב בתורה שנאמר ויבן נח מזבח לה׳.

20) שבת כח, ב. ועיין תקוז״ח קיז, ג.

איז ניט געווען קיין חילוק צווישן בהמות טהורות וטמאות (כקושיית הגמרא „ומי הוו טמאין וטהורין בההיא שעתא") איז דאָס נאָר בהנוגע לאכילה וכיו"ב אבער די הבדלה פון „טהורין וטמאין" (על שם העתיד) איז שוין ביי אים געווען[21].

קומט אויס, אז פון נח'ן[22] — איז שוין געווען אַ התחלה אויף גדרי התורה. אע"פ אז ער איז געווען קודם מ"ת, און נאָכמער — אויך פאָר דעם זמן האבות וואָס זייער הנהגה איז געווען ע"ד ווי נאָך מ"ת (קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה[23]) — און מהאי טעמא האָט ער געבראָכט אַ קרבן דוקא פון טהורין — „מאותן שעתידין ליטהר"[24].

און וויבאַלד אַז די שייכות פון נח'ן צו (גדרי ה)תורה געפינט מען נאָר בענין הקרבנות איז י"ל אַז דאָס איז דערפאָר ווייל דוקא דער ענין פון קרבנות איז באופן מיוחד שייך אויך איידער מ'האָט באָקומען תורה — מ"ת.

ה. איינע פון די ביאורים וואָס מען קען אין דעם זאָגן:

קרבנות, אויך פון נאָך מ"ת, אע"פ אַז זיי זיינען פון תרי"ג מצות התורה, זיינען זיי אבער בפעולתם (ובמילא — במהותם) העכער פון תורה ומצוות, און — דערפאָר מכפר אויף (און משלים[25]) החסרון שע"י העדר התומ"צ.

בסגנון אחר: וועז אַ איד ברענגט אַ קרבן לה' דריקט ער דערמיט אויס זיין „זיין קרוב" לה', זיין פאָרבונד מיטן אויבערשטן, וואָס ער האָט בעצם אָלס אַ איד, וועלכער איז ניט תלוי אין קיום התורה והמצוות (וכשם ווי דער פאָר־בונד וועלט ניט אויפגעטאָן דורך קיום התומ"צ, אַזוי וועלט ער ניט געמינערט דורך העדר קיומן) — דער עצמיות'־דיקער פאָרבונד פון אַ איידן מיטן אויבערשטן איז העכער פון תומ"צ.

וע"ד משנ"ת: בנים אתם להמ"א — אע"פ שחטאו בני הם[26].

און דאָס איז דער טעם פאָרוואָס קרבנות זיינען מכפר אויף אַ חטא ועון: בשעת אַ איד איז ח"ו עובר אויף רצונו ית' און ער איז פוגם ר"ל, אין זיין התי־אחדות מיטן אויבערשטן וועלכע קומט דורך תומ"צ[27], קען ער דאָס מתקן זיין דורך קרבנות — דורך מעורר ומגלה זיין (דורך הקרבת הקרבן) דעם עצמיות'דיקן פאָרבונד פון אַ איד מיטן אויבערשטן אין וועלכן ס'איז ניט שייך קיין פגם — און דאָס איז מכפר[28], וויישט אַפ דעם פגם פון דעם חטא ועון[29].

ו. ע"פ הנ"ל קומט אויך צו אַ תוספת הבנה אין דעם גאַנצן ענין הקרבנות — וואָס לכאורה קען מען אין דעם פרעגן:

---

21) ועד ש„כל שהתיבה קולטתן בידוע שהוא טהור אין התיבה קולטתן בידוע שהן טמאין" (זבחים שם). ראה חדא"ג שם. מפרשי רש"י נח שם.

22) וע"פ מחז"ל (הנ"ל הערה 20) עוד לפני זה — בברה"ע.

23) ראה יומא כח, ב. קדושין פב, א.

24) להעיר שהפעם הראשונה שנזכר בתורה שבכתב ענין המזבח הוא בקרבנות דנח. וראה לעיל הערה 19.

25) ראה אגה"ת פ"ב ולקמן הערות 28, 29.

26) ראה יד, א. וראה קידושין לו, א (שו"ת הרשב"א ח"א סקצ"ד). ספרי האזינו לב, ה. ועוד.

27) מצוה — ל' צוותא וחיבור (לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ). (תניא מהדו"ק ספמ"ט).

28) ע"ד המבואר גבי כללות עבודת התשובה (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1151 ואילך. ח"ט ע' 426 ואילך). אלא שבפרטיות ישנם ב' ענינים: תשובה וקרבנות (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1359, ושם ע' 1152 הערה 12).

29) דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס (ראה זח"ב רלט, א. זח"ג כו, ב). וראה ע"ד החסידות במעלת הקרבנות כמסומן במפתח ענינים ללקו"ת כו' ערך קרבנות. ספר הליקוטים דא"ח צ"צ. ועוד.

ווי קומט עס, אַז דער קו ה„עבודה" וואָס דער אויבערשטער האָט איינגע־ שטעלט פאַר אידן, זאָל זיין דורך עבודת הקרבנות — דורך שעכטן אַ בהמה וכו' און זי מקריב זיין אויפן מזבח; לכאורה וואָלט מער מתאים געווען אַן עבודה רוחנית (עבודה שבלב[30], תפלה וכיו"ב) וואָס ברענגט ארויס די פאַרבינדונג פון אידן מיט אלקות אין אַן אופן גלוי יותר.

ובפרט אַז קרבנות זיינען ניט אַן ענין וואָס איז אויסגעטיילט נאָר פאַר אידן; אויך אומות העולם האָבן די אפשריות צו מקריב זיין קרבנות[31] און אפילו בביהמ"ק*[31], כידוע.

ועל פי הנ"ל איז דאָס מובן, והיא הנותנת: דוקא דערפאַר וואָס די התּ־ קשרות עצמית פון אידן מיטן אוי־ בערשטן איז העכער פון דער התקש־ רות דורך זייער עבודה בתומ"צ און זי קומט מצד בחירתו ית' — אַז כאָטש „אח עשו ליעקב", אעפ"כ „ואוהב את יעקב"[32], מצד בחירתו של הקב"ה[33] — מהאי טעמא גופא דריקט זיך דאָס אויס דוקא אין עבודת הקרבנות, וואָס בחיצו־ ניות איז אין איר ניט ניכר די רוחניות פון אַ אידן (ובפרט — דער חילוק לגבי דער עבודת הקרבנות פון או"ה) — אַבער נאָר די עבודת הקרבנות פון אידן איז מעורר די התקשרות עצמית וואָס איז בבחירתו ית'

(וע"ד ווי דער אויבערשטער איז בוחר (דוקא) דעם גוף פון אַ אידן, וועלכער איז נדמה בחומריותו לגופות אומות העולם[34]).

ז. דערמיט וועט מען פאַרשטיין פאַרוואָס די קרבנות פון נח פאַר מ"ת האָבן געהאָט אַ שייכות צו די קרבנות שלאחרי מ"ת (ס'איז אין זיי געווען דער גדר פון „טהורין" על שם העתיד):

דאָס וואָס נח האָט מקריב געווען קרבנות איז געווען אַלס הודאה להשם פאַר דעם וואָס ער איז געראַטעוועט געווארן פון מבול — „ויזכור אלקים את נח גו'"[35].

— ידוע[36] דער הסבר פאַרוואָס דער פסוק „ויזכור אלקים את נח" איז איי־ נער פון די פסוקי זכרונות וואָס ווערן געזאָגט אין מוסף דראש השנה (ד. ה. אַז דער „ויזכור אלקים את נח" האָט אַ קשר, איז אַ טייל פון „יעלה זכרוניכם לפני לטובה") — ווייל די זכירה פון נח'ן איז געווען „מצד עצם מעלת נשמות ישראל", וואָס דערפאַר זאָגט מען „וגם את נח באהבה זכרת", וואָס מיינט די „אהבה פנימית ועצמית" (צו נשמות ישראל).

קומט אויס, אַז כאָטש נח איז געווען פאַר מ"ת (וואָס דאָמאָלס איז געווען ובנו בחרת[37] מכל עם ולשון) — און אפילו ניט אין אַן אופן ווי די אבות[38] (וואָס מיט זיי איז געווען די התחלה פון עם ישראל — כשמם אבות) — אעפ"כ,

---

30) תענית ב, א.

31) ויתירה מזו: ונכרים בזמן הזה רשאין לעשות כן, כ"א ואחד בונה לו במה לעצמו ומקריב עלי' כל מה שירצה, ושרי לישראל „לאורינהו" (זבחים קטו, ב. קטז, ב. רמב"ם הל' מעה"ק פי"ט הט"ז).

*31) דנודרין נדרים ונדבות כישראל (מנחות עג, ב. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ל ע' 72).

32) מלאכי א, ב.

33) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1309, 1341. ובכ"מ.

34) תניא פמ"ט. תורת שלום ע' 120. ועוד.

35) נח ח, א.

36) המשך תער"ב ח"א פרק ר"א. וראה לקו"ש ח"כ ע' 374 ואילך.

37) שבאמירתו — זכירת מ"ת (שו"ע אדה"ז או"ח סי' ס סעיף ד).

38) ויתירה מזו: כל גויי הארץ מתייחסים לנח, „בני נח".

האָט ער געהאַט אַ שייכות צו נשמות ישראל, וואָס דערפאַר איז בא נח'ן גע־ווען אַ זכירה („באהבה") „מצד עצם מעלת נשמות ישראל".

און דערמיט איז אויך מובן, פאַרוואָס די קרבנות וואָס נח האָט געבראַכט בהמשך צו דער זכירה (והודי' פאַר זיין ניצול ווערן פון מבול), האָבן געהאַט אַ שייכות צו די קרבנות פון אידן (לאחרי מ"ת)[39].

און דאָס איז אויך דער ביאור אין דעם וואָס דער מדרש זאָגט וועגן די קר־בנות פון תורת כהנים — „והקרבנות טהורין" (וואָס טהורין איז די הגדרה אין קרבנות פון פאַר מ"ת, כנ"ל):

וויבאַלד דער תוכן פנימי פון קרבנות איז, כנ"ל — צו מגלה זיין די אהבה עצמית של הקב"ה וואָס איז העכער פון (דער אהבה שע"י) תורה, דריקט דאָס זיך אויס (מער) אין די קרבנות של נח פון לפני מ"ת (נאָך איידער ס'איז גע־ווען דער ציווי אויף קרבנות); משא"כ נאָך מ"ת, זיינען די קרבנות אַן ענין של מצוה, איז אין זיי דערפאַר ניט ניכר בגלוי ווי זיי זיינען למעלה פון דער פעולה פון תורה.

ח. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פאַרשטיין וואָס דער מדרש זאָגט „מתחילין לתנוקות בתורת כהנים" וויי־ל „יבואו טהורין ויתעסקו בטהורין":

די דריי זמנים ותקופות הנ"ל בנוגע צו אידן בכללות — (א) זיינט מתן תורה, ווען אידן האָבן מקבל געווען און מקיים געווען תומ"צ ע"פ ציווי ה'; (ב) אַנ־הויבנדיק פון די אבות, וואָס קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה; (ג) און נאָך פריער, פון נח, ביי וועמען ס'איז געווען נאָר אַ שייכות צו תורה (עכ"פ אַ גדר פון טומאה וטהרה, כנ"ל) —

י"ל אַז דוגמתן (פון די דריי תקופות) איז דאָ ביי יעדן אידן: (א) נאָכדעם ווי ער ווערט בר (בת) מצוה און אַ מחוייב במצוות; (ב) פון זיינט ער איז הגיע לחינוך און זיין קיום התומ"צ איז אַלס הכנה צו זמן חיובם; (ג) נאָך קודם שהגיע לחינוך ווען עס איז נאָך ניט שייך די הנהגה פון קיום התומ"צ, אַבער אעפ"כ, וויבאַלד ער איז אַ אידיש קינד האָט ער אויך דעמולט אַ שייכות צו תורה[40] — ויתרה מזה: אים איז געגעבן געוואָרן די תורה (בתורת ירושה — מורשה קהלת יעקב — וואָס (אויך) אַ תינוק בן יומו איז יורש הכל) — און ער האָט אַ שייכות צו גדרי התורה.

און וויבאַלד אַז ביי אַ קטן (קודם שהגיע לחינוך) איז נאָך ניטאָ דער ענין העבודה בתומ"צ, איז ביי אים דערפאַר ניכר בגילוי זיין מעלה עצמית אַלס אַ אידיש קינד — די אהבה פנימית ועצמית פון אויבערשטן צו אידן איז מער בגילוי ביי אַ אידיש קינד קודם שהגיע לחינוך[41].

און דאָס איז וואָס דער מדרש זאָגט „יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים": ווי־באַלד דער ענין הקרבנות איז צו אַרויס־רופן ומגלה זיין די אהבה עצמית פון אויבערשטן צו אידן וועלכע איז העכער פון דער אהבה שע"י לימוד תורה (וואָס מצד דער אהבה ווערט אויפגעטאָן די

39) עפ"ז יומתק מ"ש בויק"ר שם „הקריב נח קרבן . . הקריבו ישראל כו'" — שמדמה קרבנות נח לקרבנות דישראל.

40) וי"ל שלכן אסור לספות לו איסור בידים אפילו אינו בר הבנה — ראה בארוכה שו"ע אדמו"ר הזקן סי' שמג ס"ה ואילך.

41) ראה ד"ה כי נער ישראל תרס"ו. ובארוכה לקו"ש חכ"א ע' 20 ואילך.

כפרה) — זיי זיינען „טהורין" בעצם ווייל זיי „דערלאַנגען" אין אַן „אָרט" וואו דער ענין הטומאה קומט ניט צו, רירט ניט אַן — דערפאַר איז „יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים", אַז אט־די התעסקות אין „טהורים" זאָל זיין דורך אידישע קינדער וועלכע זיינען „טהורים" — ווי ער טייטשט עס אַפּ אין תנחומא „אינם יודעים מהו טעם חטא ועון" (ביי זיי איז ניט שייך דער גאַנצער ענין החטא ועון) — דערפאַר וואָס ביי זיי איז מאיר בגילוי די אהבה עצמית פון אויבערשטן צו אידן[42].

ט. ע"פ כל הנ"ל איז אויך מובן פאַרוואָס דוקא דער ענין פון „יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים" — די קריאה אין תורת כהנים דורך תינוקות — באַוואַרנט אַז עס זאָל זיין „העולם עומד":

דאָס וואָס די גדולים זיינען עוסק אין „פרשת הקרבנות" איז דאָך ניט אַ „מעשה", נאָר בלויז אַ התעסקות במחשבה ודיבור (ווי דער אַלטער רבי איז מסביר[43], אַז „מחשבה זו תפלה עבודה שבלב שכנגד קרבנות, ודבור הוא ת"ת דקרבנות כו'"), וואָס די צוויי לבושים פון מחשבה ודיבור איז עיקר ענינם צו מגלה זיין דעם שכל האדם אַדער זיין רגש ומדות; אין זיי איז דער עיקר ניט די אותיות (וועלכע זיינען מלביש דעם שכל אַדער די מדה), נאָר דעם שכל או מדה וועלכע זיינען אַנגעטאָן אין די אותיות:

און וויבאַלד אַז בגילוי איז דאָ דער שכל (ורגש) האדם, דערפאַר דערהערט זיך דאָ ניט אויף אַזוי פיל די מעלה עצמית פון אידן (וואָס איז מצד בחירת הקב"ה אין אידן).

דוקא די קריאה ולימוד של תנוקות, און אין דעם גופא — „מתחילין לתנוקות בת"כ" — דאָ רעדט זיך וועגן דער התחלת הלימוד פון תנוקות ווען זיי זיינען נאָך קודם שהגיעו לחינוך און ביי זיי איז נאָך ניטאָ דער ענין של הבנה והשגה

[ווי מען זעט אין מנהג ישראל, אַז בלויז די התחלת הלימוד פון תנוקות איז פון ספר ויקרא, אַבער דערנאָך לערנט מען מיט זיי בסדר אחר, כמנהגי המקום[44]]

און סאיז ביי זיי בלויז אַן ענין של קריאה לחוד; דער עיקר דערביי איז ניט דער תוכן הדיבור, נאָר די עקימת שפתים של הקטנים —

דוקא דאָס רופט אַרויס ומגלה די אהבה עצמית פון אויבערשטן (ע"ד הנ"ל סעיף ו אַז בחירת הקב"ה איז אין גוף דוקא), ובמילא איז דער אויפטו דורך דעם בתכלית השלימות און עס באַוואַרנט עס זאָל זיין „העולם עומד".

(משיחת ש"פ ויקרא תש"מ)

---

42) על פי זה יומתק הדמיון של „הקרבנות טהורין", שמשמעו טהורים בעצם ולא שצריכין להיות טהורין, ל„תינוקות טהורין", שמשמעתו ג"כ לא רק שהן טהורין בפועל, כ"א כל' התנחומא „אינם יודעים מהו טעם חטא ועון".

43) לקו"ת ר"פ פנחס.

44) וכן משמע בכל בו שם וברוקח סי' רצו. וי"א שזהו הפירוש במאמר הגמ' (גיטין ס, ב) כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה . . בתו"כ עד ויהי ביום השמיני — שזהו משום שהתינוקות (בתחלה) לומדים רק התחלת תו"כ.